

26.2.2025

EOAK/5595/2024

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Jyri Vesanto

KIINTEISTÖVEROTUSTA KOSKEVIEN OIKAISUVAATIMUSTEN KÄSITTELYAIKA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli kiinteistöverotusta koskevien oikaisuvaatimustensa käsittelyaikaa. Kantelija kertoi, että Verohallinto ilmoitti OmaVero-palvelussa kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimusten käsittelyajaksi 27–90 viikkoa. Hän katsoi, että tämä ei ole hallintolain 23 §:n käsittelyn viivytyksettömyyttä koskevan säännöksen mukaista. Kantelija viittasi lisäksi hallintolain oikaisuvaatimuksen käsittelyn kiireellisyyttä koskevaan 49 e §:n säännökseen. Hänen mielestään Verohallinnon menettely ja ilmoitetut käsittelyajat eivät millään kohtuudella täytä kriteereitä oikaisuvaatimuksen kiireellisestä käsittelemisestä.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Verohallinnon lausunto ja Verotusyksikön selvitys. Verohallinto ilmoitti lisäksi 21.2.2025, että kantelijan oikaisuvaatimukset ovat edelleen vireillä.

2.1 Verotusyksikön selvitys

Verotusyksikön selvityksen mukaan kantelijan 27.8.2024 saapuneet kiinteistöverotusta koskevat oikaisuvaatimukset odottavat käsittelyä. Verohallintoon saapuneet oikaisuvaatimukset käsitellään niiden vireilletulon mukaisessa järjestyksessä. Ver.fi sivuilla julkaistun tavoitteen mukaan Verohallinto pyrkii käsittelemään 90 prosenttia kiinteistöverotusta koskevista oikaisuvaatimuksista alle 12 kuukauden sisällä niiden saapumisesta. OmaVero-palvelussa kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimusten käsittelyajaksi on ilmoitettu 27–90 viikkoa.

Verotusyksikön selvityksen antamisen aikaan 7.11.2024 käsittelyssä olivat heinäkuussa 2024 vireille tulleet kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimukset. Kantelijan oikaisuvaatimukset ovat selvityksen antamisen aikaan olleet vireillä alle 11 viikkoa, joka on lyhyempi aika kuin Verohallinnon OmaVero-palvelussa ilmoittama tavoitekäsittelyaika. Asiassa ei selvityksessä todetun mukaan siten ole aiheutunut aiheetonta viivytystä.

Selvityksessä on lisäksi todettu, että verolainsäädännössä oikaisuvaatimuksen käsittelyn kiireellisyysvaatimusta on lievennetty ja säädetty, että oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä (laki verotusmenettelystä 63 §:n 3 momentti).

2.2 Verohallinnon lausunto

Verohallinnon lausunnon mukaan Verohallinto pyrkii antamaan parhaan mahdollisen arvion sen keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa olevista käsittelyajoista. Ne löytyvät Verohallinnon internet-sivuilta, jonne tiedot pyritään päivittämään aina, kun käsittelyaikaennuste on muuttunut. Kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimusten osalta ennuste on jonkin aikaa sitten päivitetty ja ennuste on nyt se, että 80 prosenttia kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimuksista käsitellään alle kuuden kuukauden kuluessa niiden vireilletulosta. Ennuste oli aikaisemmin pidempi.

Tämän lisäksi Verohallinto pyrkii lausunnon mukaan antamaan asiakkailleen mahdollisimman hyvää tietoa heidän jättämiensä hakemusten ja oikaisuvaatimusten käsittelyjen vaiheista. Asian käsittelyn vaihetta pääsee seuraamaan OmaVero-palvelussa. Verohallinnon käsityksen mukaan kaikkein oleellisin tieto OmaVero-palvelussa on se, mikä on tapauksen käsittelyn tilanne. Kuten kantelija on tuonut esille, OmaVero-palvelussa on ilmoitettu myös arvio käsittelyajasta. OmaVero-palvelussa annettavat arviot ovat neljä kertaa vuodessa laskettavia matemaattisia laskelmia, jotka lasketaan viimeisen vuoden aikana ratkaistujen tapausten käsittelyaikojen perusteella. Käsittelyaika-arvion vaihteluväli saattaa olla hyvinkin laaja – esimerkiksi tällä hetkellä kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimuksissa vaihteluväli on 23–83 viikkoa. Syy vaihteluvälin näyttämiseksi on asiakaslähtöisyys. Jos asiakkaille ilmoitettaisiin yksi keskiarvo tai mediaani käsittelyajoista, se antaisi todennäköisesti virheellisen kuvan. Sen sijaan käsittelyaika-arvio ilmoitettuna vaihteluvälinä kuvaa asiakkaille sitä, että yksinkertaiset asiat käsitellään nopeammin ja haastavissa tapauksissa menee enemmän aikaa.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

Suomen perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Niihin kuuluvat muun ohella palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuuden vaatimus, joista on säädetty hallintolain 7 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Hallintolaista ja hallintolainkäyttölain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) hallintolain 23 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 79) hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Hallintolain 23 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 a §:n mukaan viranomaisen on määriteltävä toimintansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta.

Hallintolain 23 a § lisättiin hallintolakiin lainmuutoksella 368/2014. Lainmuutoksesta annetun hallituksen esityksen (HE 50/2013 vp) 23 a §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen (s. 22) mukaan odotettavissa oleva käsittelyaika on tarkoitettu määriteltäväksi siten, että se mahdollisimman totuudenmukaisesti kuvastaisi kuhunkin asiaryhmään kuuluvien asioiden tavanomaista käsittelyaikaa. Perusteluissa todetaan lisäksi muun ohella, että säännöksessä on jätetty viranomaiskohtaista harkintavaltaa käsittelyaikojen pituuden määrittelylle. Käsittelyajat tulee kuitenkin määritellä kohtuullisiksi siten, että ne ovat sopusoinnussa käsittelyn viivytyksettömyyttä koskevan yleisen vaatimuksen kanssa.

Hallintolain 49 e §:n mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Kiinteistöverolain 26 §:n 1 momentin mukaan verovelvollinen tai muu verosta vastuussa oleva, ennakkoratkaisun hakija sekä Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö tai kiinteistön sijaintikunta saavat hakea muutosta verotukseen tai ennakkoratkaisuun siten kuin verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Verotusmenettelystä annetun lain 63 §:n 1 momentin mukaan muutosta haetaan verotuksen oikaisulautakunnalta kirjallisella oikaisuvaatimuksella. Saman pykälän 3 momentin mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Verotusmenettelystä annetun lain 63 §:n 3 momentti on lisätty pykälään lainmuutoksella 1411/2010. Lainmuutoksesta annetun hallituksen esityksen (HE 122/2010 vp, s. 11) perustelujen mukaan esityksellä muutettaisiin verotusmenettelystä annetun lain 63 §:ää ja perintö- ja lahjaverolain 43 §:ää ja muutos koskisi myös kiinteistöverotusta koskevien oikaisuvaatimusten käsittelyä kiinteistöverolain 26 §:n 2 momentissa olevan viittaussäännöksen johdosta. Perusteluissa todetaan tähän liittyen muun ohella, että oikaisuvaatimusten kiireellinen käsittely verotuksessa vaikeuttaisi verotuksen oikea-aikaista valmistumista sekä töiden tehokasta organisointia.

Verotusmenettelystä annetun lain 63 §:n muutosta koskevan lainmuutoksen 1411/2010 voimaan tullessa kiinteistöverolain 26 §:n 2 momentissa (1560/1995) säädettiin, että valituksesta, oikaisuvaatimuksesta ja niiden käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Ennen kiinteistöverolain 26 §:n muuttamista nyt voimassa olevaan muotoonsa (786/12016) sen aiemmin voimassa olleessa 2 momentissa (885/2012) säädettiin, että oikaisuvaatimuksesta, valituksesta ja ennakkopäätösvalituksesta sekä niiden käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

3.2 Asian arviointi ja johtopäätökset

3.2.1 Kantelijan oikaisuvaatimusten käsittelyaika ja arvio käsittelyajasta

Kantelijan kiinteistöverotusta koskevat oikaisuvaatimukset olivat Verohallinnosta saadun viimeisimmän tiedon mukaan olleet vireillä hieman alle kuusi kuukautta. Käsittelyajan ei voida vielä tuossa vaiheessa katsoa ylittäneen kiinteistöverotusta koskevien oikaisuvaatimusten tavanomaista käsittelyaikaa, eikä sitä voida mielestäni myöskään pitää kohtuuttoman pitkänä.

Kantelija arvosteli kuitenkin erityisesti sitä, että kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimusten käsittelyajaksi ilmoitettiin OmaVero-palvelussa 27–90 viikkoa. Odotettavissa olevan käsittelyajan ilmoittaminen perustuu hallintolain 23 a §:n säännökseen. Selvityksen mukaan kyseinen OmaVero-palvelussa ollut arvio käsittelyajasta on laskettu viimeisen vuoden aikana ratkaistujen tapauksen perusteella. Tätä OmaVero-palvelussa ilmoitettua arviota voidaan pitää varsin väljänä ja siitä jää helposti käsitys, että oikaisuvaatimuksen käsittely voi kestää kohtuuttoman kauan. Kiinteistöverotusten oikaisuvaatimusten käsittelyaika-arviota on kuitenkin toisaalta täsmennetty Verohallinnon verkkosivuilla, joilla oli aiemmin ilmoitettu käsittelyaikaennusteena, että 90 prosenttia kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimuksista käsitellään alle 12 kuukaudessa. Myöhemmin verkkosivuilla ennusteeksi on muutettu, että 80 prosenttia kiinteistöverotuksen oikaisuvaatimuksista käsitellään alle 6 kuukaudessa. Kantelija on selvityksen mukaan lisäksi voinut seurata oikaisuvaatimustensa käsittelyn ajantasaista tilannetta tarkemmin OmaVero-palvelussa. Hänellä on myös ollut mahdollisuus hallintolain 23 §:n nojalla pyytää Verohallinnolta arviota oikaisuvaatimuksiinsa tehtävien päätösten antamisajankohdasta ja saada tarkempaa tietoa oikaisuvaatimustensa käsittelyn etenemisestä.

Edellä todetut seikat huomioon ottaen katson, että asiassa ei ole näiltä osin ilmennyt aiheutta toimenpiteisiin.

3.2.2 Oikaisuvaatimuksen käsittelyaikaa koskevat säännökset

Kantelija on toisaalta viitannut hallintolain 49 e §:n säännökseen, jonka mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä. Verohallinnon selvityksessä on tältä osin viitattu verotusmenettelystä annetun lain 63 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Kyseistä säännöstä koskevista lain esitöistä ilmenee, että tarkoitus on ollut, että verotusta koskeviin oikaisuvaatimuksiin ei sovelleta hallintolain 49 e §:n säännöstä oikaisuvaatimuksen kiireellisestä käsittelemisestä. Lain esitöistä käy myös selvästi ilmi, että verotusmenettelystä annetun lain 63 §:n 3 momentin säännöksen on tarkoitus koskea myös kiinteistöverotusta koskevien oikaisuvaatimusten käsittelyä. Lain voimaan tullessa tämä olikin selvää, koska kiinteistöverolain 26 §:n 2 momentissa oli viittaussäännös, jonka mukaan oikaisuvaatimuksesta ja sen käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään. Voimassa olevassa laissa tällaista viittausta ei kuitenkaan enää ole. Kiinteistöverolain 26 §:n 1 momentin voimassa oleva säännös säätää ainoastaan siitä, ketkä ovat muutoksenhakuun oikeutettuja ja miten nämä voivat muutosta hakea.

Tilanne on vastaavankaltainen myös perintö- ja lahjaverotusta koskevien oikaisuvaatimusten osalta. Samaan aikaan verotusmenettelystä annetun lain 63 §:n muuttamista koskevan lainmuutoksen 1411/2010 kanssa perintö- ja lahjaverolain 43 §:ään lisättiin lainmuutoksella 1412/2010 uusi 5 momentti, jonka mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Pykälää kuitenkin muutettiin lainmuutoksella 783/2016 samaan aikaan kuin kiinteistöverolain 26 §:ää muutettiin lainmuutoksella 786/2016, jonka jälkeen sekä perintö- ja lahjaverolain 43 §:n 1 momentissa että kiinteistöverolain 26 §:n 1 momentissa on ollut vastaavanlaiset säännökset siitä, että muutoksenhakuun oikeutettu saa hakea muutosta siten kuin verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Lainsäätäjän ilmeisenä tarkoituksena on ollut, että kiinteistöverotuksen ja perintö- ja lahjaverotuksen oikaisuvaatimusten käsittelyä koskee säännös siitä, että ne tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä, eikä myöhempiä lainmuutoksia koskevista esitöistä ilmene, että tätä oikeustilaa olisi ollut tarkoitus muuttaa. Lainsäädännön nykytilaa voidaan mielestäni kuitenkin pitää tältä osin puutteellisena, koska voimassa olevassa kiinteistöverolaissa tai perintö- ja lahjaverolaissa ei ole säännöstä siitä, että oikaisuvaatimukset on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä, tai sellaista viittaussäännöstä, jonka mukaan oikaisuvaatimuksen käsittelyssä olisi siltä osin noudatettava, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään.

4 TOIMENPITEET

Kiinnitän valtiovarainministeriön huomiota edellä 3.2.2 kohdassa esille tuomiini säännöksissä oleviin puutteisiin ja esitän ministeriön harkittavaksi, olisiko säännöksiä näiltä osin aihetta täsmentää ja täydentää. Pyydän ministeriötä ilmoittamaan 30.9.2025 mennessä, mihin toimenpiteisiin esitykseni on antanut aihetta. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestä valtiovarainministeriölle.